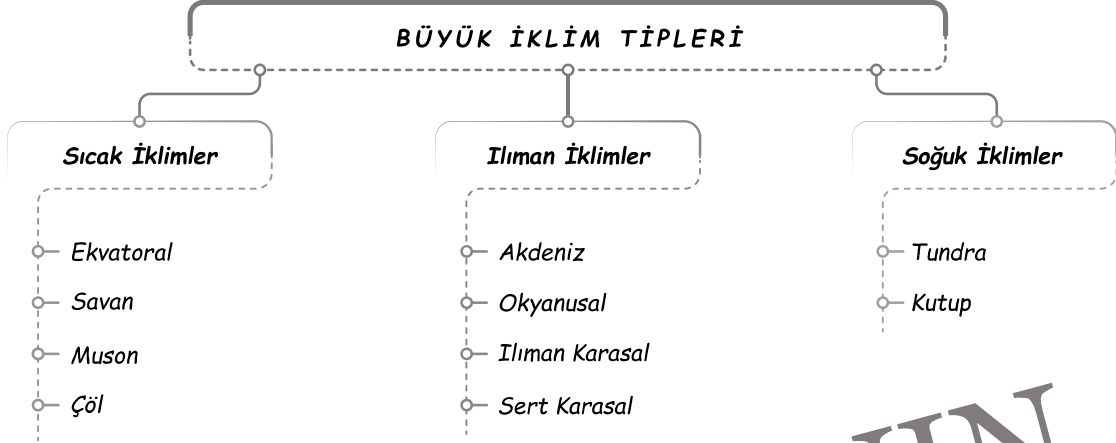

Dünya'daki Büyük İklim Tipleri

Makroklima: Çok geniş alanları etkileyen büyük iklim tiplerine denir.

Mikroklima: Geniş alanlarda etkili olan, makroklima alanları içinde farklı özellikler gösteren küçük iklim alanlarına denir.

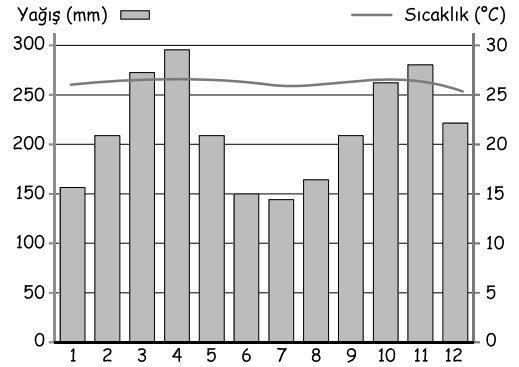
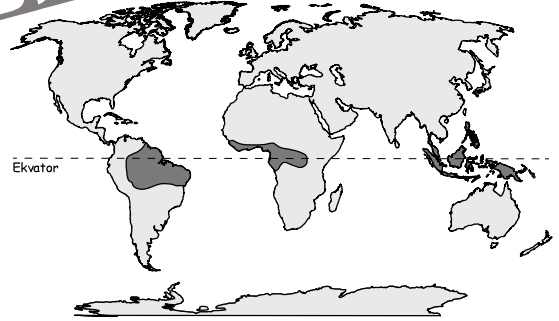
Sıcak İklimler: 0° ve 30° enlemleri arasında görülen iklimlerdir. Yıllık ortalama sıcaklığı 20 °C'nin üzerindedir.

İlman İklimler: 30° ve 60° enlemleri arasında görülen iklimlerdir. Dört mevsim belirgin olarak yaşanır.

Soğuk İklimler: 60° ve 90° enlemleri arasında görülen iklimlerdir. Sıcaklık ortalamaları düşüktür.

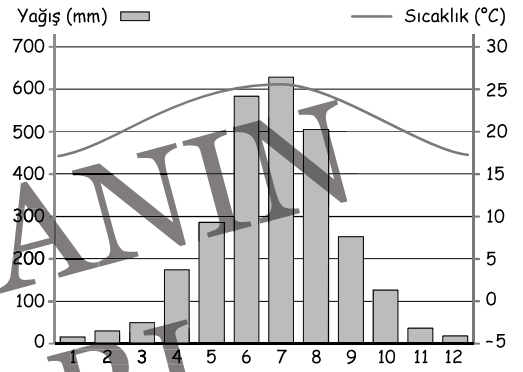
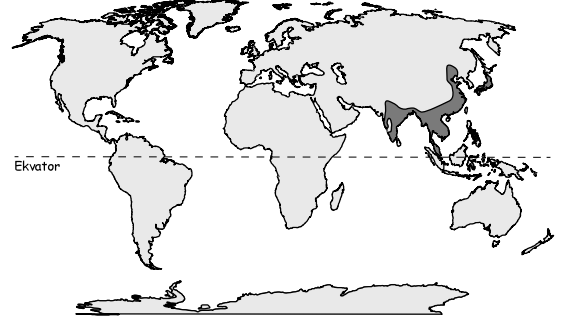
EKVATORAL İKLİM

- ▶ 10° kuzey ve 10° güney enlemleri arasındaki **Amazon** havzası, **Kongo** havzası, **Endonezya** ve çevresinde görülür.
- ▶ Güneş ışınlarını büyük açılarla alır.
- ▶ Yıl boyu yükselen hava vardır, bu yüzden yağışlar fazladır.
- ▶ **Konveksiyonel** yağışlar görülür.
- ▶ **Kimyasal çözünme** görülür.
- ▶ Bitki örtüsü geniş yapraklı, yaprak dökmeyen yağmur ormanlarından oluşur.
- ▶ Yıllık yağış miktarı 2000 mm'nin üzerindedir.
- ▶ Yağışlar **ilkbahar** ve **sonbaharda** artar.
- ▶ Yıllık sıcaklık ortalaması 25 °C'nin üzerindedir.
- ▶ Yıllık sıcaklık farkı 2-3 °C civarındadır.
- ▶ Yerleşmeler 1000 metrenin altında bataklıkların oluşması, sıcaklık ve nemin fazla olmasından dolayı seyrekdir.

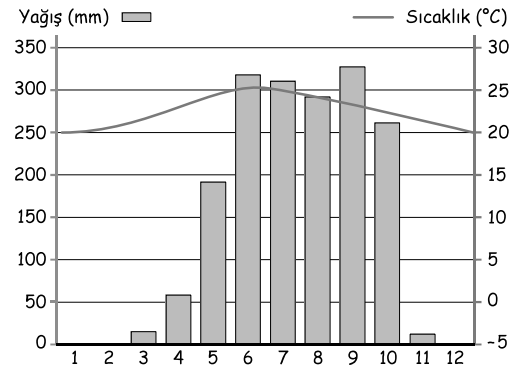
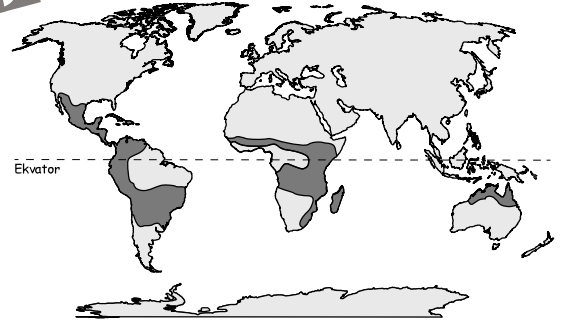
MUSON İKLİMİ

- Muson rüzgârları bu iklimin oluşmasını sağlayan etkidir.
- Güneydoğu Asya Bölgesi'nde görülür.
- Yaz musonları nedeniyle yazları bol yağış alır.
- Yağışlar orografik (yamaç) yağışlar şeklindedir.
- Yıllık yağış miktarı 2000 mm civarındadır.
- Dünya nüfusunun 1/3'ü burada yaşar.
- Yıllık sıcaklık ortalaması 15-20 °C, yıllık sıcaklık farkı 10 °C civarındadır.
- Bitki örtüsü kışın yapraklarını döken, yazın yeşeren muson ormanlarıdır.

SAVAN İKLİMİ

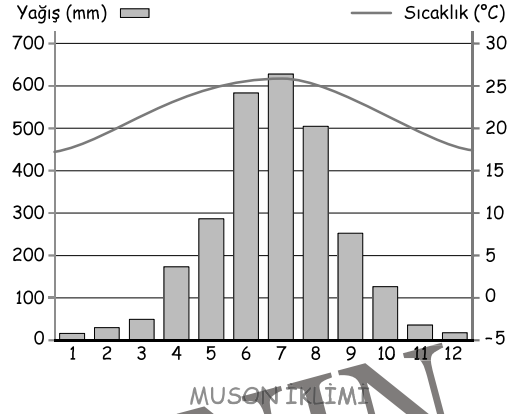
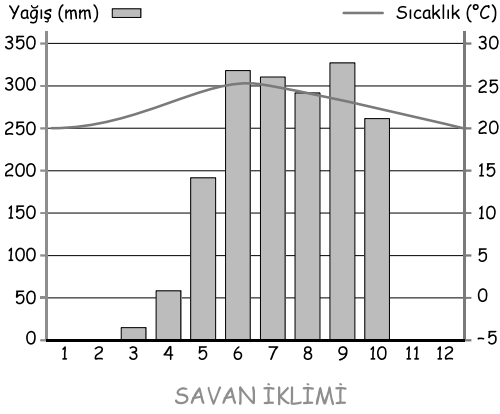
- 10 - 20° K / 10 - 20° G enlemleri arasında Ekvator'un altında ve üstünde görülür.
- Güneş ışınları bir dönem kuzeye, bir dönem güneye büyük açılarla düşer. Bu dönemde yağışlar artar.
- Yazları yağışlı, kışları kuraktır.
- Yağışlar konveksiyonel yağışlar şeklindedir.
- Yıllık yağış miktarı 1000-1500 mm civarındadır.
- Yıllık sıcaklık ortalaması 20 °C'nin üzerindedir.
- Yıllık sıcaklık farkı 6-7 °C civarındadır.
- Bitki örtüsü yazları yeşeren, kışları sararan savanlardır.

Muson ve Savan İklimlerinin Karşılaştırılması

Muson iklimi ve savan ikliminin grafiklerini birbirinden ayırmanın yolları:

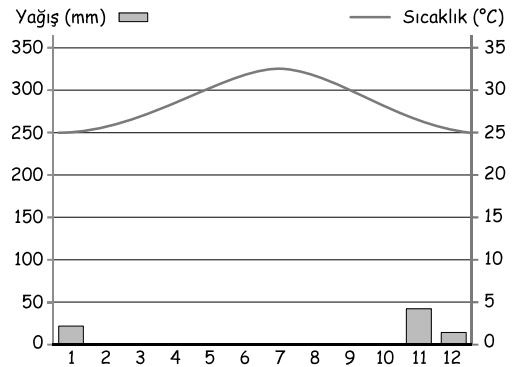
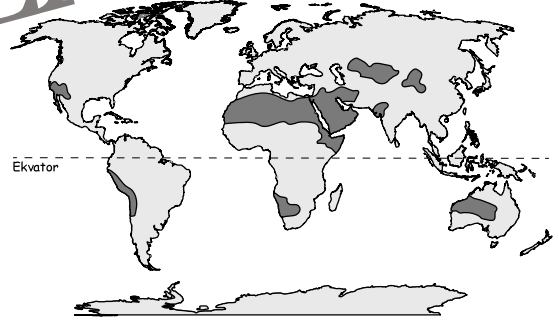
- Savan ikliminde sıcaklık ortalaması 20 °C'nin üstündedir. Muson ikliminde ise 20 °C'nin altına düşebilir.
- Savan ikliminde yaz mevsimi dışında kurak dönem fazladır. Muson ikliminde ise az da olsa yağış vardır.

ÇÖL İKLİMİ

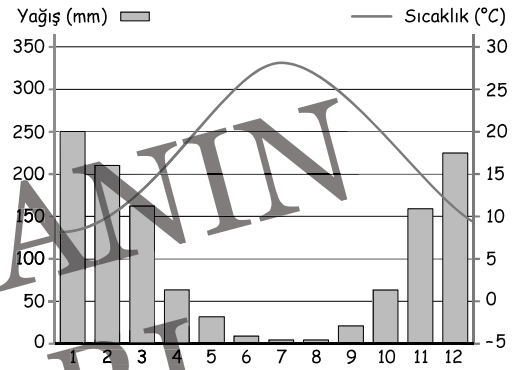
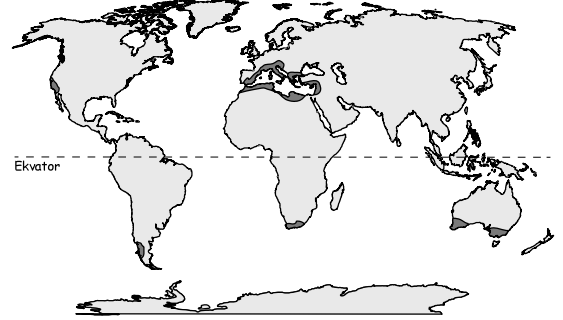
Dönenceler çevresinde Asya ve Kuzey Amerika'da karaların iç kısımlarında ve Güney Amerika'nın güneyinde görülür.

- Oluşumunda 30° enlemlerindeki dinamik yüksek basınç alanı etkilidir.
- Yıllık yağış miktarı 250 mm'nin altındadır.
- Yıllık sıcaklık ortalaması 30 °C'nin üstündedir.
- Bitki örtüsü kurakçıl otlar ve kaktüslendir.
- Günlük sıcaklık farkı en yüksek olan iklim tipidir.
- Fiziksel çözülme fazladır.
- Nüfus, suyun azlığından dolayı seyrekir.

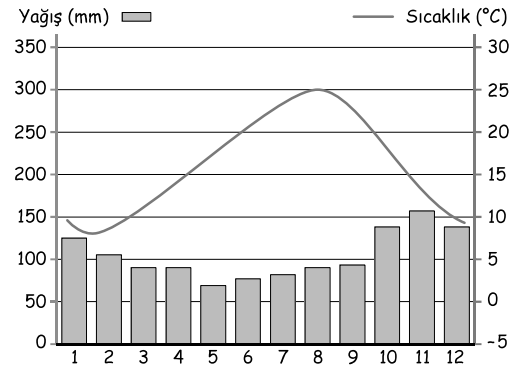
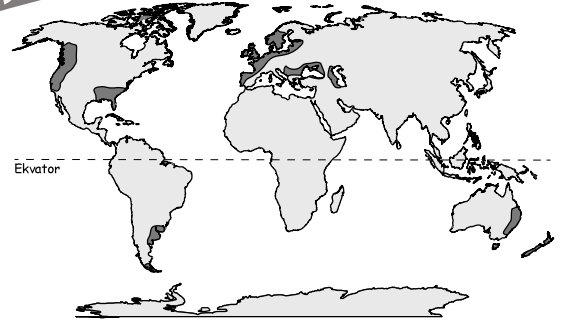
AKDENİZ İKLİMİ

- ▶ 30°- 40° enlemleri arasında görülür.
- ▶ Akdeniz kıyıları, Kaliforniya kıyıları, Güney Afrika'nın ucu (Kap Bölgesi), Avustralya'nın güney ve güneybatı kesimleri, Şili'nin orta kesimleri görüldüğü yerlerdir.
- ▶ Bitki örtüsü **kızılçam** ormanları ve bu ormanların tahrip edilmesiyle ortaya çıkan makilerden oluşur.
- ▶ Maki, daima yeşil kalan bodur çalı topluluklarına verilen isimdir.
- ▶ Kış mevsimi yağışlıdır.
- ▶ Yıllık yağış miktarı 600-1000 mm arasındadır.
- ▶ Yağışlar çoğunlukla yağmur şeklinde **cephesel** olarak oluşur.
- ▶ Yıllık sıcaklık ortalaması 15-20 °C civarındadır.
- ▶ Yıllık sıcaklık farkı 20 °C civarındadır.

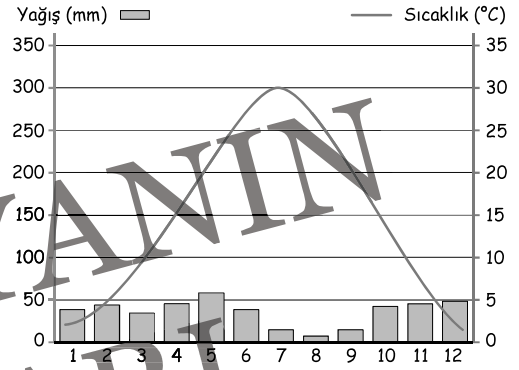
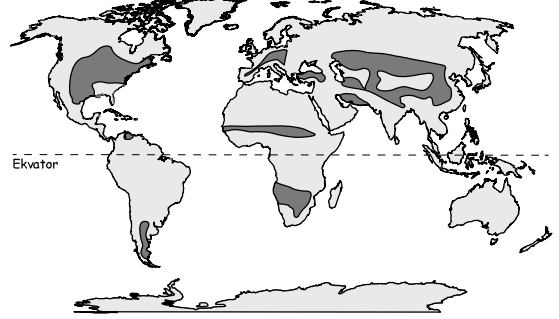
OKYANUSAL İKLİMİ

- ▶ 30°-60° enlemleri arasında görülür. Avrupa'nın batısı, Kuzey Amerika'nın kuzeybatısı, Şili'nin güneyi, Avustralya'nın kuzeydoğusu ve Yeni Zelanda görüldüğü yerlerdir.
- ▶ Oluşumunda okyanus akıntıları ve **batı rüzgârları** etkilidir.
- ▶ **Her mevsim yağış alır** ve yağış rejimi düzenlidir.
- ▶ Yıllık yağış miktarı 1000-1500 mm arasındadır.
- ▶ Yıllık sıcaklık ortalaması 13-15 °C civarındadır.
- ▶ Bitki örtüsü kışın yaprağını döken karma ormanlardır.
- ▶ Yerleşim için uygun bir iklimdir.

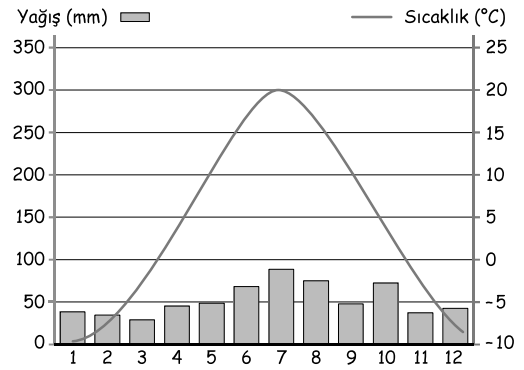
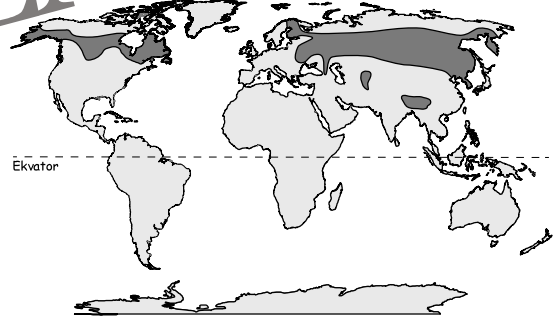
STEP İKLİMİ (ILIMAN KARASAL İKLİM)

- Geçiş iklimi özelliği gösterir.
- Karaların iç kısımlarında görülür. Türkiye, ABD, Meksika, Arjantin, Orta Asya, Afrika'nın güney kesimi görüldüğü yerlerdir.
- Yıllık yağış miktarı 300-600 mm arasındadır.
- En fazla yağış ilkbaharda düşer.
- Yıllık sıcaklık ortalaması 8-12 °C, yıllık sıcaklık farkı ise 15-30 °C civarındadır.
- Bitki örtüsü; yağışlı dönemde yeşeren, kurak dönemde sararan, **step (bozkır)** denilen otlardır.

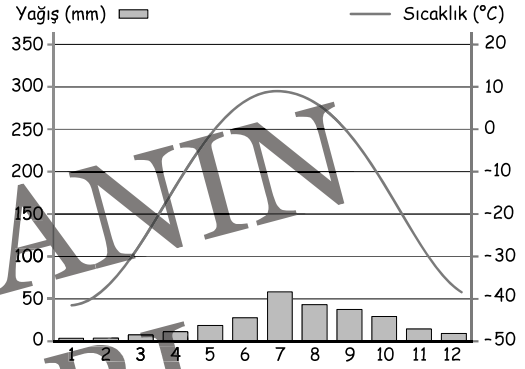
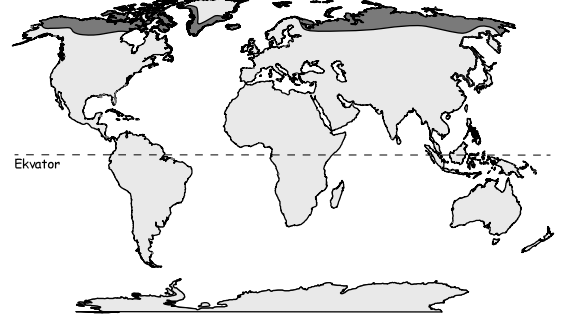
SERT KARASAL İKLİM

- Karaların iç kısımlarında, yüksek dağlarda görülür. Sibirya, Kanada ve Doğu Avrupa görüldüğü yerlerdir.
- Bitki örtüsü **tayga** adı verilen iğne yapraklı ormanlardır.
- Yıllık yağış miktarı 500-600 mm civarındadır.
- Yağışlar yaz mevsiminde **konveksiyonel** yağışlar şeklinde düşer.
- Yıllık sıcaklık ortalaması 0-10 °C arasındadır.
- Sıcaklıklar -10, -15 °C'ye kadar düşer.
- Yıllık sıcaklık farkı 30-40 °C'yi bulur.
- **Don olayının** yaşandığı gün sayısı fazladır.

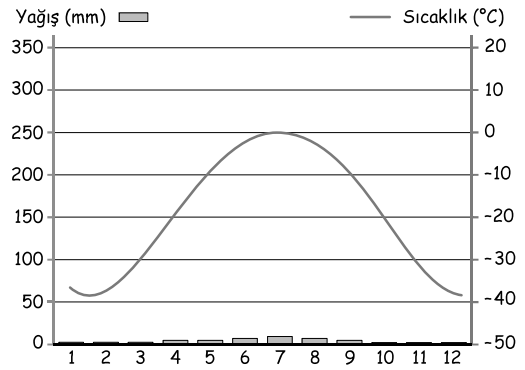
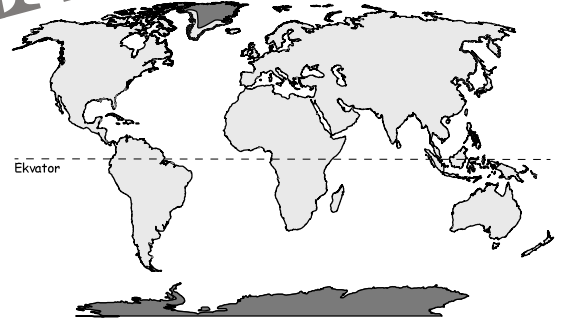
TUNDRA İKLİMİ

- ▶ Kıtaların tam bittiği yerde 65-80 enlemleri arasında Kanada ve Sibiry'a'nın Kuzeyi ve Grönland'ın güney kesimlerinde görülür.
- ▶ Yıllık yağış miktarı 200-250 mm civarındadır.
- ▶ Yıllık sıcaklık ortalaması 0 °C'nin altındadır. Sıcaklık -30, -35 °C'ye kadar düşer.
- ▶ Sıcaklık yaz mevsiminde 0 °C'nin üzerine çıkarak 10 °C'ye kadar yükselebilir.
- ▶ 9 ay donmuş olan toprak yaz ayında biraz olsun eriyerek bataklık oluşturur.
- ▶ Bitki örtüsü yosun liken ve çiçekli bitkilerden oluşan tundra denilen otlardır.

KUTUP İKLİMİ

- ▶ Kuzey Kutbu çevresinde, Grönland'ın iç kesimlerinde ve Antarktika'da görülür.
- ▶ Sıcaklık bütün yıl boyunca 0 °C'nin altındadır.
- ▶ Sıcaklık -40, -50, -60 °C'ye kadar düşer.
- ▶ Yıllık yağış miktarı 150-200 mm civarındadır.
- ▶ Bitki örtüsü yoktur.

Dikkat Et!

Çöl: Yıllık 200 mm'nin altında yağış alan yerlere çöl denir. Çöller yağış azlığına göre üç gruba ayrılır:

1. **Sıcak Çöller:** Sahra, Karakum, Gobi, Namib, Victoria (Viktorya) gibi yıllık ortalama sıcaklıkların fazla olduğu çöllerdir.
2. **Soğuk Çöller:** Yağışın az olduğu Grönland, Kuzey Kutup çevreleri, Antarktika, Patagonya gibi soğuk bölgelere denir.
3. **Karasal Çöller:** Deniz etkisinden uzak nemin ve yağışın çok az olduğu Gobi, Taklamakan, Karakum gibi çöller örnek verilebilir.

1 - Arizona Çölü

2 - Atakama Çölü

3 - Sahra Çölü

4 - Namib Çölü

5 - Kalahari Çölü

6 - Büyük Victoria
ve Gibson Çölü

7 - Arabistan Çölü

8 - Tar Çölü

9 - Kızılırmak Çölü

10 - Karakum Çölü

11 - Taklamakan Çölü

12 - Gobi Çölü